

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE POOPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Subscription rates for the United States (except Chicago) in Canada \$2.00 per year, \$1.00 per half year, \$0.50 per quarter; in Chicago \$1.50 per year, \$0.75 per half year, \$0.375 per quarter; in Europe \$3.00 per year, \$1.50 per half year, \$0.75 per quarter.

Subscription rates for the United States (except Chicago) in Canada \$2.00 per year, \$1.00 per half year, \$0.50 per quarter; in Chicago \$1.50 per year, \$0.75 per half year, \$0.375 per quarter; in Europe \$3.00 per year, \$1.50 per half year, \$0.75 per quarter.

One dollar per copy—Reprints at no charge.

Advertising rates on agreement—Manuscripts will not be returned.

Address: 2657-59 South Lawrence Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Francija in Italija

Italija in Francija tvorita v evropskem kotlu vojnih elementov vse pogoje, da se lahko vsak čas izčisti novo klanje, ki bi pravgovo spet objelo vse svet. Planeti nove vojne na evropskem kontinentu bi se ne dali lokalizirati, temveč bi potegnili vase vse ostale narode, ki bi z veseljem, navdahnjeni od gorečega patriotizma, spet pošiljali na morišče cvet naroda, da umre na bojiščih junaške smrti — za domovino.

Mussolinijeva Italija je v svojih izživljajih neprekosljiva. Se celo nemški kaiser ni bil tako nadut kot je fašistični šovinistični perversni diktator. Kaj se je zgodilo s kaiserjem, je znano in kaj se zna pripetiti za grizenemu duceju si lahko mislimo. Šovinistični prenapetosti, ki so se igrali v svoji oblasti z usodo narodov, so bili še vosej upropadčeni, in posledice je vedno trpelo delovno ljudstvo.

Italiji se hoče ekspanzije. Liki ognjenik bruha ducej iz sebe ogenj in žveplo, ki ograža vso okolico. Italijanski diktator bo ugonobil tudi samega sebe, ako se ne bo italijansko delavstvo toliko osamosvestilo, da bo poslalo duceja tja, kamor spada, predno ne povzroči kakšne kolosalne škode tudi svojim sosedom. Mussolini stega svoje prste po Dalmaciji, da zagospodari nad Jadranskim morjem. Zaslužiti hoče še ostali del jugoslovanskega prebivalstva ob vzhodni obali in daleč v zaledju. Mussolini pa si želi tudi kos francoskega ozemlja, in Francija ima svoje interese v Jugoslaviji, katero podpira. Nastal je neizbežen konflikt, ki bazira na bližnjem šovinizmu, borbi za trg in lakomnosti po ozemlju.

Pariški dnevnik Le Matin, ki prinaša članke o francosko-italijanski obmejni situaciji, piše, da je zadnje čase Italija v vseh krajih, ki jih je Francija zanemarila glede obrambe, zgradila ceste za težko artilerijo ter da je izvršila velika rekonstrukcijska dela na svojih obmejnih trdnjavah. V visokih Alpah je Italija razpostavila močne čete fašistične milice. Na obeh straneh fronte mrgoli sedaj francoskega in italijanskega vojskovanja. Vrše se vojne priprave z mrzlično naglico. Kjer so priprave, tam se gotovo nekaj kuha.

Militaristi in šovinisti so vselej bili direktni krivci vojn, katere je vedno moralo plačati delovno ljudstvo, dobiček od profitarstva pa so želi šovinisti in militaristi. Tudi vojna je trgovina — za šoviniste in militariste. Ljudske mase, ki se ne zavedajo te resnice, gredo z veseljem v boj, ker so uverjene, da gre za obrambo domovine in ker njih orožje blagoslov Bog, ki je zelo rad uslužen obema stranikama.

Vojna v Evropi je neizogibna. Ustavi jo lahko edino le zavedni proletariati, ako se mu pridružio dovolj močne skupine vsega delavstva. Mednarodno delavsko gibanje posveča temu problemu veliko svoje energije, ker se zaveda, da je v njegovih rokah sila, s katero lahko zastavi vojne morije, ako bo postalo dovolj močno. Prav kakor je mednarodni kapitalizem, tako morajo postati mednarodne tudi delavske organizacije, da bodo lahko diktirale militaristom in šovinistom svoje pogoje, da se mednarodna vprašanja lahko reši brez orožja in krvoprelitja.

Vojna radi paprike

Casopisna poročila govore, da se vrši med štirimi centralnoevropskimi državami ekonomska vojna radi monopola paprike, katerega je imela do vojne Ogrska. Večina paprike, ki se jo porabi v Evropi, prihaja iz Banata, ki je pred vojno pripadal Ogrski, pa je bil potem razdeljen na tri države, Jugoslavijo, Rumunijo in Ogrsko. Vse tri se sedaj bavijo s produkcijo paprike.

Ogrska skuša dobiti monopol v Avstriji, toda ta je naznanila, da bo kupovala papriko tudi od ostalih dveh producentov, kajti gre radi konkurence v cenah. Avstrija porabi velike količine paprike, zato se ne more omejiti na obiljubo, da jo bo uvažala samo z Ogrske, katera bi na ta način dobila monopol. Jugoslavija in Rumunija sta protestirali in ekonomska vojna radi paprike se nadaljuje. Obdelovalci polja, ki je nasajeno s papriko, morajo prodajati ta produkt po zelo nizkih cenah, velepokupovalci pa si polnijo žepi in se tepo za monopol, da bodo njih močnejše bolj velike. Delavstvo nima od te borbe nikakršne koristi, temveč izgubo.

Glasovi iz naselbin

Zanimive beleške iz raznih krajev

Vse preračunljeno?

Milwaukee, Wis. — Precej let je že minulo, odkar se je bila končala svetovna vojna in vsa ta leta, so si kapitalisti neprestano prizadevali, da bi delavstvo čimbolj potlačili in da bi ga spravili v čimvečjo odvisnost s tem, da mu neprestano znižujejo dohodke, medtem ko se trudijo obdržati cene raznih produktov na isti višini kot so bile popreje. Skušali so to napraviti tako, da bi pri tem ne zašli v industrijsko krizo, ker so vedeli, da bi jim to škodovalo in iskali so predsednika, ki bi jim pomagal izpeljati njihove načrte. Našli so ga v osebi inženirja Hooverja, katerega prihod v Belo hišo je bil združen z velikim borznim krahom, na katerega posledicah trpi danes cela Amerika.

Začeli so se slabi časi. Delavci so odpustili z dela in armada brezposelnih je stalno narasčala in še vedno narasča. Delajo samo še tisti, ki so se izkazali za pozitivne slugi svojih gospodarjev in ki so pripravljene delati za vsako plačo. Bolj zavedne delavce so poslali lepo domov, češ, da ni dela zanje in da naj ostanejo doma "nekaj dni." Ampak teh nekaj dni niso bili konec in marsikateri delavec, ki je upal, da bo le nekaj dni brez dela, je doma še tedne in meseca. Delavci, kateri bi radi delali ne morejo dobiti dela, ker ga ni, tisti, ki še delajo, pa dobivajo vprav sramotno nizke plače — od 25—40 centov na uro — tako, da res niso prav dosti na boljem od brezposelnih delavcev. Eni kot drugi trpijo pomanjkanje in bedo.

Kdaj se bo to nehalo? Kdaj bomo prišli delavci do svojih pravic? Prav nič popreje, dokler se ne bomo združili v močnih strokovnih in političnih organizacijah, potem katerih bomo dosegli vse, do česar smo upravičeni. Dokler pa bomo vlekli vsak na svojo stran, kazali hrbte delavskim organizacijam in pošiljali v zakonodajne zbornice moške, ki so največji zagovorniki kapitalističnih interesov, tako dolgo pa bomo morali trpeti in stradati. Delavci ne bo rešili nič, nikdo mu ne bo pripravil boljše eksistence, lahko pa to stori sam — če le hoče. V organizaciji je naša rešitev in boljše življenje za nas in za naše otroke.

Joseph Ule.

Druga stran

Auburn, Ill. — V Prosveti z dne 22. julija je John Homez imel dopis o razpustu pevskega zbora "Prostost". Ako bi dopis povsem odgovarjal resnici, bi mu ne ugovarjali. Dopisnik piše, da je bil namen društva gojiti petje in prirediti igre. Ko smo imeli ustanovno sejo, se ni ničesar govorilo o dramatikah in tudi v zapisniku ni ničesar o tem, torej je bila "Prostost" samo pevsko društvo.

Piše tudi, da so bile vse veselice tega društva uspešne, za kar gre hvala občinstvu. Res je, da gre za to hvala občinstvu, dasi se jih sam ni udeležil preteklo leto.

Glede razpusta zbora in razdelitve blaginje bi bilo dopisniku lahko znano, da bi se bilo razpustilo zbor, četudi bi pevovalja ne bi odpotoval, ker je šlo več pevskih moči drugam za delom. Z ostalimi močmi bi ne mogli nadaljevati pevskih vaj, ker jih je premalo in bi ne bilo več potrebnega navdušenja. Novih pa je nemogoče dobiti, ker ni sposobnih v naselbinah.

Pred par leti je bil tudi on član pevkega društva. Prišlo pa je do nekega nesporazuma z nekim pevcom in je odstopil; ni prišel več ne na vaje in tudi mesečne prispevke je nehaj plačevati, dasiravno je bil spor malenkosten. Piše, da je neotično deliti blaginjo pri kulturni organizaciji, verjame pa, da člani političnih in kulturnih društev niso nikdar poplačani za njihov trud in da se je treba irtovovati za dobrobit naroda. To mu potrdimo.

Ako bi bil on ostal pri pevskem društvu do konca, potem

bi lahko pomagal s svojimi nasveti na sejah in bi mu ne bilo treba hoditi s stvarjo v javnost. Lahko bi bili tudi upoštevali njegov nasvet, kako naj se razdeli blaginja, in morda bi bili kaj doberci za — spomenike. La škoda, da je prišel ta nasvet prepozno!

Dobijo se naprednjaki, ki so prav napredni v javnosti. Če bi kdo drugi kritiziral, ki je bil več časa aktiven pri zboru in več pripomogel do uspeha, bi bil do tega bolj opravičen. Naj tudi omenimo, da je bil na zadnji seji pevkega društva sprejet sklep, da v slučaju, ako se društvo zopet obnovi, vsak prejšnji član prispeva pet dolarjev, za kar prejme note in knjige. — Toliko javnosti v pojasnilo, da sliši obe plati zvona.

John Selikar,
Karol Divjak,
Steve Prelec, odborniki.

Father Trunko

Cleveland, Ohio. — Malo pozno je že, pa vaeeno hočem odgovoriti Trunku, ki me je hotel v svojem "pisanem polju" omešiti zaradi resnične zgodbe, katero sem bil opisal v Prosveti pred daljšim časom. Trunk se je jako moti, ako misli, da bo ma tak način izvele svoje bratce iz mlahe. Resnica v oči bode, kljub temu ostane resnica in vsa Trunkova otročarija je ne more izbrisati.

Bolje bi bilo za njega, ako bi kaj modernega napisal v svojem predalu, o stvarih, ki bi koristile delavstvu. Povedal naj bi, kako se naj delavstvo ravna posebnost v današnjih časih, ko je toliko ljudi brez dela, brez jela in brez strehe. Tukaj je potrebno nekaj ukreniti ne pa napadati poštene ljudi in metati svojim vernikom pesek v oči.

Trunk in njegovi kolegi seveda vse to vidijo, vendar pa se ne brigajo za življenje brezposelnih ljudskih mas. Kvetjemu napišejo kako malo v svoje liste, v cerkvi pa ljudem priporočajo, naj se obrnejo k Bogu in bo vse dobro. Danes pa je preveč bogov in človek ne ve, h kateremu naj bi se obrnil. Vendar bi bilo veliko boljše, ako bi delavstvu svetovali, naj se organizira v svojih organizacijah in naj skupno nastopi proti svojim izkoriščevalcem. Ali namesto, da bi pomagali trpinu, ga pa drže v verigah verakih zmot.

Anton Mravlje.

S pota

Duluth, Minn. — V Nopeming blizu Dulutha, kjer je zavod za bojne na pljučih, dela osem Slovencev in nekaj Slovenk. Tam je približno tudi toliko rojakov, ki se zdravijo. Nekateri so tam že po več let, mnogi pa se hitro pozdravijo v tem res kranem kraju s zdravim podnebjem, v tej lepi, še neuničeni goščavi naravi.

Mišno je videti nekno mladič, ki se mnogobrojno igra in valja po čistem pesku, ki je bil v to svrhu namenoma tje pripeljan. In kako imajo ti malčki radi nekega slovenskega mladeniča, ki je njihov vodja in katerega radi ubogajo!

In kakor mladina se tudi odrasli zdravijo v Nopemingu, ki se v indijanskem jeziku imenuje Chipewa, kar v našem jeziku pomeni letovišče ali gonilni kraj. Bolniki so le deloma oboleli in se nahajajo na prostem, na boku, katerega križi in sorkova jim vrača izgubljeno zdravje. Bolniki imajo primerno hrano, predpisan počitek in tople vaje, katere pa so odvisne od značaja bolnika.

Spalne sobe imajo tako urejene, da v nje vedno prihaja mnogo svežega zraka tako polni kot v najhujšem mrazu poim. Poim imajo bolniki dovolj odaje, da ne trpe nara, le glavno morajo držati izven nje, tako da pljuča vedno dobivajo dovolj svežega zraka. V bolnišnici je pristojeva za vaje številni bolnikov in je moderne urejena. Bolniki žive v večjih in manjših skupinah, kar je seveda odvisno od stadija bolezni.

Tudi v Duluthu se nahaja precej dobra okrajna bolnišnica, kakor tudi okrajna otrošnica. Tudi v teh je nekaj Slovencev. Inštituciji se nahajata v precej prijaznem kraju; sobe so anekne. Ali otrošnica je ... Naj mi čitatelj opraste, ker pišem o tem; menda mi je prirojeno, da rad obiskujem bolnišnice in sicer ne samo bogate, pač pa tudi revne. Nekateri se mi zato rogaajo, drugi mi očitaajo, češ, da bi ne smeli obiskati bolnišnic v času neoporne bolezni (popolna bolezen je to, ako je človek priverzan na bolniško posteljo). In kako bolniki radi vidijo, ako jih kdo obišče.

In ako je človek le deloma bolan in ne križi jednotnih bolnih, gotovo iz sočutja lahko obišče katerega bolnika in ga razveseli s šopkom cvetlice. To ne pomeni kršitev pravil, kot vidi neki črnovidni zahrbtinež.

V Minneapoli je sedaj sicer lepo, posebno v hladnih letovskih ob jezerih. Ali ako ni človek pri pravem zdravju, ni vesel, četudi bi se po medu valjal. Je tudi na stopinjah tistih "letovščinarjev", ki imajo priilne počitnice — ker so brez dela. Tudi tem so "počitnice" grenke.

Matija Pogorelec.

Pasi dnevi

Springfield, Ill. — O delu ne bom poročal, ker ga ni. Vročina je huda in toplomer kaže vsak dan 100 stopinj in večih tudi več. Zavladala je velika suša in poljski pridejki s travo vred bodo uničeni, ako ne bo kmalu dežja.

Človek pa mora tudi v tej vročini nekoliko delati, če hoče jesti. Zatorej sem se tudi jaz odpravil na njivo, da nakopljem enušelj krompirja. Nameral sem ga nakopati dva bušlja, pa me je vročina pregnala v senoco, kjer sem se toliko potil, da me je sosed vprašal, če me je dež namočil.

Medtem pa se pripelje France v prav starem Fordku, katerega strašno ropotanje je bilo slišati na milje daleč. Ko me vidi se debega v senoci, me nagovori z občutkom, da morem delati. Povedal sem mu, da sem za jutro nakopal krompirja, kar je tudi dal. Vpraša me, če sem mogoče pustil Prosveto, ker se v nji nič ne oglašim. Povem mu, da sem še vedno naročnik.

Med "spasanjem" me povabi, da si ogledam njegovo "karo", ki je brez strehe in je bila sgrajena menda v začetku tega stoletja. Vprašam ga, zakaj nima strehe. Odvrne mi, da jo ne potrebuje, ker dežja itak ni. "Pa gre", ga nadlegujem, ogledajoč si limozino. "Se rona", kadar je sto stopinj vročine, mi odvrne. In ko se je poslovil, sem še dolgo slišal ropotanje njegove "tin Lizike".

A. Gorenz.

Dobri časi

Livingston, Ill. — Delavske razmere so tukaj jako ugodne: delati nam ni treba že od meseca marca. Akoravno je silno vroče, je tukajšnji premogovnik še smerom zamrznjen. Kdaj se od tla led ne vemo.

Kaj delamo v tem času paslji dni? Na kratko povedano, malo ali nič. Nekaj rojakov, akoravno so oženjeni, se bečja ter so jako zadovoljni in pravijo, da St. Louis je za Palm Expeller dober marjet. Drugi hvalimo druge trpe. Naselbina na ta način malo diha.

Pripravi se, da nas obiščejo neke vrste tihi, ki imajo silno dolgo nosovo, s katerimi vohajo v podlažje hiše; ako diši po parfu, postanejo silno jezni in ti vso popravijo, tako da ni za nobeno rano več. Ker je vroče, včasoma nekaj tekočine s seboj, da na potu ne trpijo žeje. Žrtvi pa pravi sodnik: Toliko in toliko ali zalutiti, daj vse sem, pojdi domov in se poslabšaj, po boljšaj ali oboje, pa bo dobro.

V naselbini so oboleli Josefa Banaša, A. Tovornik in Jos. Kuhar. Zato pa, da bi kmalu okrevali.

Društvene seje so zadnje čase malo obilneje. Precejšen vrok semu, pravijo, je naš predsednik France. Seje večinoma vodi po tureku: Mi smo mi, drugi bodite pa sarme krmovci. Silno močno poudarja, kdo ima kaj za pove-

dat na seji, naj govori, ko to storiš, pa pravi: ne spada sem.

Na tu ga imaš! Člani pravijo: Kaj bom šel na sejo samo kimať gotovi oseb? Saj je hotel se tebe zadnji v kot poriniti! Sam naj plača najemnine od dvorane, pa naj bo on društvo za sebe. Well, jag sem malo drugačnega mnenja. Je pač malo vroče. Naš France je fejt fant, upamo pa, da svojo taktiko malo spremeni. Nismo vsi za enega in netemo, da bi bil eden za vse.

Na kratkem obisku sta bila pri roditeljih tukaj Anton in John Kucak iz Chicaga. Sta fejt fanta. Ravno tako se je pri bratu oglašil Frank Polovich, njegova pot pa gre od tu naprej v tuje kraje.

Anton Wocko.

To in ono iz Milwaukee

Milwaukee, Wis. — Strašno je zastul "naš" Obzor. Saj ima pa tudi vzrok za to! Pomislite vendar duše krščanske: "Prosveta" prinaša dopise iz Milwaukee, ne da bi vprašala našega padešaha za "eraubniš". Grozno! Ljudje božji, dajte mi priliko, da pomolim pero v strupeno črnilo in ožigom to nepravno početje. Toda pero je prelaho in "tinta" ni dovolj strupena, da bi v polni meri obračunala z urednikom Prosvete.

Le eno sredstvo nam preostaja. Postavimo cenzorja za vse dopise, katere pošiljajo milwaukeeški grešniki Prosveti. Za cenzorja bi bil kaj primeren naš priljubljeni Rado! Kdor je zanj, naj dvigne roko. Vsi! Proti! Nobeden. Madona, sprejeto! Rado bo naš cenzor!

"Naš" Obzor poroča med lokalnimi novicami, da je soc. stranka postavila Johna Ermencu kandidatom za državno postavodajo (Assembly). V tej notici na kratko oriše hibe in vrline našega Johna. Blagohotno nam pove, da je ta naš dolgoletni sodrug podvržen zmotam!

Well, John Ermenc in mi vsi to dobro vemo in radi priznamo. Prisegam pa pri Mohamedovi bradi, da John ne bo v zmoti, če uvidi, da je Obzorova "prijava" notica limanica za oglaše pred volitvami. "Naš" Obzor sicer ni politični list, vendar pa je pripravljen za trenutek pozabiti na narodne "svetinjne" in našo vzajemnost, če ga zato poprosi vsegamočni dolar.

Delavske razmere so pri nas dokaj slabe. Kdor dela 3 ali 4 dni v tednu, je srečen. Vendar bo pa kmalu boljše — vsaj neki "Obzorov" dopisnik trdi tako. Ko bo namreč dovršen "Veliki mariner stolp" in še nekaj drugih stavb. Potem bo delavsko vprašanje rešeno! Če se to ne bo zboljšalo razmer, bo prišel pa naš "Obzor" reševati delavstvo potom znanstvene politike. Torej malo potrpljenja!

Soc. pevski zbor Naprej bo praznoval letos svoj dvajsetletni jubilej. Za to proslavo se vrše kaj živahne priprave. Celotna Naprejeva sovrzniki so se zgnali in mu hočejo "pomagati". Obiljubili so namreč, da pripeljejo k Napreju dvajset dobrih pevcev, ako da Naprej brco Frank Ermencu. Vic. Petku in F. Puncerju. Boga mi, ali ta za "kulturo" vneta četa res miali, da so ostali člani in članice Napreja šlaše? Ej prijatelji, tudi brez zgoraj imenovanih grešnikov se ne bo Naprej uklonil nikdar in nikomur. Program njegov je jasno začrtan in istega se bo držal. Vsako "velikodušno pomoč" od strani gotovega elementa bo hvaležno odklonil.

Piknik Sloge št. 15 SNFV je bil uspešen. To vam je bilo vrvenje in hrnenja! Z veseljem je človek opazoval te pestro množico, ki se je veselila pod senco kosatih dreves. Sohratje, ki so stregli gostom, so delali ko "črna živina" in vedno več lačnih in žejnih je dovažal "zastonjke" Fr. Ermenc v svojem Fordu in Lincolnu. Proti večeru je zmanjkalo pijače in jedade. Ko je brat Sostarič, kateri je spekel štiri kotletne in dva pajkca, oznanil žalostno vest, da jagejci ne imajo pravnice, vseh več ter prišli gledati se za enim bolničarjem, sem se jaz urnih nog poslovlil od prijateljev. Safety First!

F. Puncer.

Tuberkuloza dece

Zadnjič smo v poglavju zdravljenja omenili zrak, sonce, prehrano. Od zdravljenja sredstva, bodisi, da vplivajo na pljuča neposredno, bodisi na telo v obče. Najbolj poznane snovi, ki delujejo k cilju splošne okrepitev organizma, zlasti pa pljuč so: spoji kalcija (kremenca). Zoper otekle tuberkulozne žleze služi — poleg drugih načinov zdravljenja — zlasti jod, obenem pa obsevanje s solnemi žarki (ziroma umetno lučjo) ter z Roentgenom. Kadar se žleze ognejo, skuša prodor snovi skozi kožo sprečiti s punkcijo (posrkanjem z brizgalko).

Pri vročini dajemo sredstva (navadno praške), ki vročino znižujejo, pri pogostem in hudem kašljanju pa snovi, ki kašelj umirjajo oziroma zmečajo izmeček. Sem in tja je umestno, da vplivamo na znojenje, večamo apetit, urejamo moteno prebavo v črevesju.

Zadnja leta so došle v odlično uporabo metode (načini) draženja telesnih celic v svrhu boljše notranje kemične obrambe. Takšno zdravljenje je dvojno: a) Splošno draženje celic, b) specifično draženje onih s takozvanimi tuberkulini.

Splošno dražimo telo (z injekcijami ali mazanjem) z raznimi beljakovinskimi snovmi. Tudi naše telo, prav tako kužne klice sestavljajo beljakovine. Ni čuda, da z njimi lahko dražimo, oživljamo celice, ki telo tvorijo, da bolj živahno sodelujejo v borbi proti bolezenskim kalam.

A kaj je s tuberkulini? Le-ti so tudi beljakovinske snovi (v obliki tekočine, olja, maže), ki pa so vzete prav iz notranjstev kužnih kali, jetičnih bacilov. Zato so tuberkulini tembolj usposobljeni, da v sled njih dražitev v človeškem telesu le-to tembolj ustvarja takšne kemične spoje, ki posebno dobro sodelujejo v borbi proti jetičnim bacilom.

Pri težkih bolezenskih oblikah je uporaba tuberkulina neumestna, saj je že itak organizem dovolj razdražen in onemogel po milijonih lastnih bacilov.

Naj opozorim na to, da nima istega učinka bacil v pljučih ter tuberkulinska snov, ki jo umetno vcepimo (z injekcijo, mažo) pod kožo.

Omenimo sedaj še posebne načine zdravljenja, ki pridejo v poštev pri raznih vsled jetike obolelih organih otrok.

Kostna in sklepna tuberkuloza: Zajezitev krvi s prevezanjem. Jod, obsevanje, ležanje.

Vnetje prsne mreže (z eksudatom): Odstranitev vode s punkcijo, tuberkulin, pneumothorax (ubrizgavamo zrak med pljuča in steno prsnega koša, da pljuča ne prirastejo na koš).

Trebušna jetika: Solnčenje, umetno obsevanje, tudi z Roentgenom; včasih punkcija; pri bolečinah topli obkladki; zoper drisko primerna zdravila; sem in tja je potrebna operacija.

Tuberkuloza ledvic: Operativna odstranitev težko bolne ledvice.

Jetika zunanjih organov: Obsevanje, punkcije, včasih operativna odstranitev bolnega dela.

Za zdravljenje s tuberkulinom so primerne predvsem: tuberkuloza žlez, lažji pljučni procesi brez vročine ali pa s temperaturo do največ 37,5 (vstih merjeno); pri eksudatih sme biti tudi višja temperatura. Izvenpljučna tuberkuloza se po tuberkulnu težje vpliva, vendar je v mnogih slučajih takšno zdravljenje uspešno (zlasti pri jetiki žlez, oči, jetičnega revmatizma sklepov).

Uporaba tuberkulina naj bo izvajana z veliko roko, sicer ne bo uspeha. Če le mogoče, naj se vsi možni in koristni načini zdravljenja združeno uporabljajo, zakaj jetika je bolezen, ki ji z ene same strani ne pridejo vselej do živega.

Predno zaključimo, si še enkrat pokličimo v spomin: Vire okuženja (bolne ljudi) je treba izolirati, osamiti, ločiti od zdravih, zlasti od otrok, bodisi na lastnem domu, še bolj pa v posebnih zavodih (ozdravilnih slučajih spadajo v zdravlilišča in bolnice, neozdravljivi hiralci v hiralnice, v kolikor nimajo doma strogo ločene sobe in primerne nege). Otroci naj ne zahajajo v bolniško sobo jetičnika; v skrajnem slučaju se mu smejo približati do 2 m; bolnik se naj obnaša strogo po predpisih, da ne bo okužil drugih. Dojenčka je treba od bolne matere ločiti, sicer bo skoro gotovo zapadel smrti in bolezni.

(Zdravje.)

Kako Kitajci pridobivajo kis

Zaradi preobilice ljudi so bili Kitajci že od davnih dni prisiljeni izkoriščati živalstvo in rastlinstvo do neverjetne skrajnosti. Med drugimi je zlasti zanimivo, kako si vsaka kitajska rodbina preskrbi kis za začimbo svoje hrane. V Rumenu morju živi hobotnica (polip), ki služi Kitajcem kot večer vir za kis. Kitajci dene hobotnico v veliko posodo, napolnjeno s slano vodo, in prilije nekoliko steklenic žganja. Čez 32 dni se spremeni voda v dober in močan kis. Kadar je ta porabljen, je treba prilivati samo še vode brez žganja in vedno se dabi dovolj kisa. Hobotnica, ki ji pravijo Kitajci dzu-no-dze, postane na ta način neizpran vir kisa. Ker pa se dzu-no-dze razmnožuje na isti način kakor vse hobotnice, je treba odrezati od prvotne živali le en kosček, ki se sam razmnoži v nov izvor kisa.

Vesti iz Jugoslavije

(Poročevalski biro Prosvete v Jugoslaviji.)

Ob smrti Antona Kristana

Ljubljana, 19. julija 1930.
Danes zjutraj so prenesli pokojnikovo truplo na mrtvaški o-
dar v veliki dvorani palače De-
lavske zbornice. Stalno se hodi
poslavljati od njega številno ob-
činstvo, meščani in delavci, mla-
dina in starejši njegovi sorbci
iz prve dobe delavskega gibanja.
Pokojnik zapuša soprogo go-
Anko Kristanovo ter troje otrok:
Cvetka, Borisa in Dušana. Du-
šan, najmlajši, še študira, dočim
je Cvetko absolviran filozof ter
tajnik Zveze gospodarskih za-
drug, Boris pa je absolvent trgo-
vske akademije ter uradnik v
Zadružni banki.

Vsi časopisi prinašajo pokojni-
kovo sliko ter daljše članke, po-
udarjajoč vsi silno, da je z An-
tonom Kristanom legel v grob
plonir delavskega združništva,
velik gospodar in politik, publi-
cist in človek. Celo "Slovenec",
katoliško glasilo končuje svoj
članek o Kristanovi smrti tako-
le:

"V verskem oziru je bil rajni
velik nasprotnik krščanskega
svetovnega nazora, marksist sta-
re šole in neizprosen dogmatik
zgodbinskega materializma, ki
ga je popularno utemeljeval v
neestetičnih člankih. Kar pa je do-
brega storil za delavski stan pa
za gospodarski napredek, to naj
mo Bog, kojega usmiljenje je ne-
skončno, iz neizprosen svoje ju-
bežni do zmoti podvrženega člo-
veka bogato poplača, če je tako
Njegova sveta volja."

"Jutro" prinaša danes veliko
pokojnikovo sliko ter obširen
članek o delu pokojnika. Med
drugim pravi:

"Silne povojne težave so nas
postavljale v vseh panogah socia-
lne politike pred nove naloge.
Pod vplivom političnih spre-
memb, ki jih je prinesla vojna, je
stopila mnoga stara delavska za-
hleva v fazo uresničenja. Treba
ji je bilo dati čimprej zakonske-
ga izraza."

G. Anton Kristan je bil leta
1918 mnenja, da si mora staviti
pač delavski pokret te cilje.

Zato je prevzel v novi nara-
dni vladi za Slovenijo poverjen-
tvo za socialno politiko. Okrog
tega poverjenstva je zbral velik
del malega kadra socialno politič-
nih delavcev, s katerimi je ta-
krat Slovenija razpolagala.

Začelo se je intenzivno in plo-
dovito delo.

Sledovi tega dela se poznajo v
vseh naših socialno političnih za-
konih, ki se naslanjajo v mno-
gih ozirih na dejansko stanje, ki
so ga ustvarile naša socialno politič-
ne uredbe Narodne vlade za
Slovenijo."

Članek se konča z ugotovitvi-
jo:

"Naj podčrtamo, ko opredelju-
jemo v mislih vse to, eno njego-
vih najlepših odločitev:
V času, ko je bil naš delavski
pokret razcepljen, majhen in po-
nizan, so ostala njemu kot oseb-
ni mnoga vrata odprta. Kristan
pa se je vrnil v svoj zadružni po-
kret in delal tu. Tu ga je ugrabi-
la sredi trdega in težkega dela-
smrt."

Ameriški izletniki
so bili s smrtjo Kristana prese-
nečeni. Prvo skupino je še po-
zdravil na kolodvoru, ko je prišla
druga, je bil v toplicah, ko je
prišla tretja, je ležal v resni kri-
zi. Anton Kristan je vodil vse
priprave za sprejem izletnikov,
dasi je bil bolan, se je odpravil
n. pr. še junija v Beograd inter-
venirati za znižanje vojnega izlet-
ništvika. Ko je prišel predvčeraj-
šnjim Ivan Molek, ki ga je Kri-
stan še nekaj ur pred smrtjo ta-
ko vneto pričakoval, ga ni mogel
več pozdraviti. Nekaj ur zatem
je umrl.

Izletni urad SNPJ je naročil
ter položil na mrtvaški oder po-
kajnika lep venec. Po dnevnem
časopisu pa je povabil ameriške
izletnike SNPJ, naj se pogreba
po možnosti udeležijo.

Sodrug Molek je poslal Pro-
sveti radiogram o smrti pred-
sednika Antona Kristana.

Zadnji izletniki zadnje skupine
dospeli 17. t. m.

Ljubljana, 19. julija 1930.

Zadnji izletniki zadnje skupi-
ne, po številu šest, med njimi
Molek in Zupančič, so dospeli dne
17. t. m. ob tri četrt na šest zve-
čer. Molek in Zupančič sta se ta-

koj zglasila v Zadružni banki
ter povprašala po predsedniku.
Zvedela sta, da leži težko bolan.
Potem sta se sešla z Miletom
Klopčičem, ki ju je spremljal v me-
sto, ter poslal Olipa, in kmalu
nato so se sešli za mizo v kavar-
ni Emona Olip, Molek, Zupančič,
Mile Klopčič, Katka Zupančič, ki
je v Ljubljani pričakovala mo-
ža s svojo Elico.

Olip se je odpravil v Radovljico,
ostali pa so bili namenjeni na
vrt restavracije Zvezde, da
pokusijo štajersko dobro belo vi-
no. Spotoma je Mile Klopčič po-
sikal Cerkvenika, Krefta, Teply-
ja (ki piše pod psevdonimom
Talpa v delavske revije in časo-
pise kot kritik) — in tako so se
koj prvega večera lepo pomeni-
li in spoznali delavski pisatelji in
pesniki. Molek ni bil videti nič
kaj utrujen in dasi so se pozno
zvečer razšli, je vstal Molek že
pred sedmo uro zjutraj — po
stari svoji navadi — ter je šel s
Klopčičem v park Tivoli na spre-
hod, pogledat jutranjo sončno
Ljubljano, ko je v Tivoliju poli-
ti najljubše.

Spotoma srečata slugo Zadrū-
zne banke, ki pove, da je pred-
sednik s. Anton Kristan umrl.
Molek je zadelo zelo. Zlasti še
ko je zvedel, da je nekaj ur pred
smrtjo izpraševal po njem, ali je
že prišel. Pozdravil ga je šele na
mrtvaškem odru.

Molek je hotel danes oditi v
Belo Krajino, a bo počakal po-
greba, pa je za danes odpotoval
z Olipom na Gorenjsko. Olip je
nekak propagator za gorenjske
lepote in zvabi marsikoga tja. No
— večina je tudi zadovoljna z
Gorenjsko in so mu hvalile.

Izletni odbor SNPJ — Zupan-
čič, Olip, Aleš, je imel takoj več-
raj sejo, da uredi vse potrebno
za ameriški dan ter izlet po Ju-
goslaviji.

Molek pa si je včeraj-bežno o-
gledal Delavsko zbornico, kjer se
je seznanil s tajnikom zbornice
s. Uratnikom, z Ivanom Vu-
kom, s tajnikom prosvetnega od-
delka Delavske zbornice Štuk-
ljem in drugimi. Zlasti je bil ve-
sel, da se je sestel s pisateljem
in strokovnim tajnikom Ivanom
Vukom ter z onimi pisatelji, ki
sodelujejo v naših ameriških ča-
sopisih in publikacijah. Poznali
so se po delu in si dopisovali že
leta — a šele zdaj so si kerli i-
stega dela segli v roko.

V Delavski politiki pa je —
čit napisal informativen članek
o Molkovi življenjski poti in nje-
govem delu. Članek se konča: "In
zdaj prihaja Molek obiskat do-
movino. Prvič bo stopil v Ljub-
ljano, prvič prepotoval Jugosla-
vijo, ki pa je vendarle tudi zdaj
pozna bolje kot marsikdo izmed
domačinov."

Vemo, da je Ivan Molek zelo
skromen in da mu morda ne bo
vseh, da smo napisali o njem te-
le, le informativne besede. Toda
do naših bralcev nas veže dolž-
nost, njega pa smo hoteli le pri-
srčno pozdraviti. — Pozdravljen,
sodrug Molek!"

O njem so napisali nekaj be-
sed tudi razni meščanski časo-
pisi, omenjajoč ga kot glavnega
kulturnega delavca med ameri-
škimi rojaki in zgled slovenske
podjetnosti, ki se iz nič prebije
do kam.

Kolpa dalje terja žrtve. — V
Metliki je bila v nedeljo straš-
na vročina kakor je bila ta ne-
delja sploh najbolj vroča nede-
lja doselej zato ni čuda, da je bi-
lo vse polno kopalcev v Kolpi.
Med njimi je bila tudi služkinja
gostilničarja Zupančiča iz Gradca,
Antonija Kraljeva s tremi otro-
ki svojega gospodarja. Dočim so
se otroci kopali na plitkem in do-
cela varnem mestu, je Kraljeva
zašla bolj v globoko vodo. Kma-
lu se je začela potapljati, ker ni
bila večja v plavanju. Bliznje
ženske, ki so se kopale, tudi niso
mogle reševati, ker prav tako ni-
so bile večje v plavanju. Ko pa
so prihiteli drugi, je bilo že pre-
pozno. Kraljevo je že pogotnila
voda. — Dan kasneje je v Kolpi
pri Kraljevu-utonil Slovenec 27-
letni vrtnarski pomočnik Leopold
Grusevnik. Tudi ta ni znal do-
bro plavati, zašel v kotanjo ter
utonil.

Ciklon na Gorenjskem
Včeraj popoldne je Ljubljano
nebo prtilo s svojimi črnimi o-
blaki, vendar se ni nič zgodilo
nad in z Ljubljano. Pač pa se je

vse črno na nebu potegnilo proti
Gorenjski do Kranja in tam so
doživeli strašen vihar in neurje s
tofo.

Krog 6. zvečer je nastala nad
Kranjem in okolico strašna ne-
vihta. Kaj takega ljudje ne po-
mnijo že svojih 50 let.

Prihrumeli so silni sanki vi-
harja, ki so se stopnjevali v pra-
vi orkan. Nebo so zagradili čr-
ni oblaki, strele so švigale na
vse strani. Treščilo je v stolp
pungarske cerkve v Kranju. Ta-
koj nato je prihrul vrtnec vi-
harja in odnesel streho stolpa
kakih 20 metrov daleč na vrt
stanovanjske mestne hiše.

Skode je naredil vihar zelo ve-
liko. Ceste so polne opeke. Dre-
vesa so polomljena, veje leže vsa-
križem. Stolp roženskerne cerk-
ve je naglno precej v stran. S
strehe mestne cerkve je vihar
odnesel skoro vse opeko, ki leži
na cestah; to so jih morali očis-
titi za promet.

V okolici je raztrgalo nad 40 ko-
silev, ki so bili polni žita ter je
zdaj žito razmetano na vse strani.
Med neurjem je padala tudi
oreh debela toča. Skoda na vr-
tovih je ogromna. Da je med
ljudstvom nastala silna panika,
je razumljivo.

Očividci pripovedujejo to-le o
ciklonu, kakršnega so doživeli
na polju: Bilo nas je osem na po-
lju. Pripravljali so se je k nevihti.
Naenkrat začutimo močan sunk
viharja. Vsi smo zbežali pod po-
d. Sedmo k malici, a nov sunk vi-
harja nam odnese košare s ma-
lico. Moja žena plane za njo. Vi-
har jo zgrabi ter premetava po
polju, da je bila močno poškodo-
vana. Moja dva sinova jo gresta
iskati. Vrže ju ob tla in jedva da
so se vsi trije odbrali na tleh in
pri tleh. Med tem pa je zgrabila
mojega mlajšega otroka, ki ga
je vihar premetaval po zraku kot
žogo. Kozolec po polju so padali
po tleh, razdri jih je vihar. Sni-
pi žita so frčali po zraku. Čelo
skedenj, ki sme vdrli v njem;
je izpodneslo iz temeljev.

Vrtovi, nasadi, polja in vse
zgradbe so občutno poškodova-
ne.

Laži-zdravniki pregleda poro-
dne. — Začetkom junija se je v
Ligi oglašal eleganten gospod.
Zavil je v krmo, kjer je ta go-
spod zvedel, da je žena posest-
nika Ponikvarja iz Dolenjske
Golega zelo bolna. Elegantni go-
spod je vprašal, kje je Golo ter
nato šel h Ponikvarju, ki se mu
je predstavil kot dr. Švajger,
specialist za ženske bolezni. Pre-
iskal je ženo ter predpisal zdravi-
vila. Žena je bila namreč po po-
rodu zelo slaba in ta "zdravnik"
jo je preiskal. Potrkal jo je ne-
koliko po praih ter našel nek-
kak recept. Zahteval je za to
1000 Din, ki jih je tudi dobil. V
lekarni pa recepta niso razume-
li. Ponikvar je prijavil oročni-
škom, ki so zdaj staknili v trgo-
vskem brezposelnem potniku S.
tega laži-zdravnika, ki se je na
nekem drugem mestu izdal tudi
za ravnatelj neke firme ter
objubil ljudem pod nagrado
preiskrbi službo. Predali so ga
sodišču.

Oče razparal sinu trebuh. — V
nedeljo zvečer se je v Metliki do-
godil žalosten primer. Čevljar
Gustav Hoenigmann je s svojo
ženo šel v gostilno pri kolodvoru.
Ko sta odhajala domov, jima je
prišel nasproti Hoenigmannov o-
če, ki je začel snaho Reziko ošte-
vati, naj se zgubi domov, kjer o-
troci počijo. Spril so se in prepir
nadeljevali tudi doma. Nenada-
ma je prihitel Hoenigmann iz hi-
še na dvorišče, kjer je bila nje-
gova žena, ter zakričal: "Rezika,
beži, mene je že, še tebe bo, be-
ži." Držal se je za trebuh ter se
zgrudil na tla. Na trebuhu je ze-
vala 10 cm široka rana, iz kate-
re so izstopila čreva. V prepiru
ga je rodni oče sunil z nožem v
trebuh ter mu ga razparal. Ker
je oče grozil tudi sinu, so oro-
čniki očeta aretirali, ranjenega
Hoenigmann pa so po prvi po-
moči s strani dr. Kodra, prepe-
ljali v Karlovac v bolnico. Malo
je upanja, da bo ostal živ.

Pevska slavnost v Šmartnem
pri Litiji. — Pevsko društvo
"Zvon" v Šmartnem pri Litiji je
v nedeljo slavilo svojo 40-letnico
in je eno naših najstarejših pe-
vskih društev. Polno gostov in
pevskih društev je dospelo v
Šmartno na to redko slavnost. Na
koncertu, ki so ga imeli, je na-
stopilo poleg slavnostne še šest
pevskih zborov, več kvartetov
in sekvstrov ter solistov. Navzo-
či so bili tudi mnogi komponisti
ter operni pevc (Lovštevica,
Betteto, Rijavec i. t. d.).

Hiad v vročini

Kako ostati hladni v vročini
je pravcata znanost. Mnogo na-
ših običajev, po katerih se rav-
namo v boju proti vročini, imo-
gu znanstveno podlago, dasi ma-
lokdo izmed nas se tega zaveda.
Na primer, mi kar instinktivno
rabimo luknjičasta, ohlapna obla-
čila, in kolikor mogoče malo i-
stih, ker vemo, da se počutimo
hladno.

Razlog za to je, ker taka obla-
čila dovoljuje vročini, ki jo naše
telo ustvarja, da prehaja v zrak.
Kajti v vročini ne gre za to, da
se obranimo zunanje vročine,
marveč da se iznebimo notranje
vročine.

Naj bo vreme vroče ali mrzlo,
naša telesna temperatura mora
ostati normalna. V hladnem vre-
menju telesna, vročina prehaja
lahkoma v nižjo zunanjo tempera-
turo. Ali ko temperatura okoli
nas postane skoraj tako visoka,
kakor naša notranja temperatura,
je težko izbežati se prebitične
vročine našega telesa.

Da pa to vendar dosežemo,
moramo najprej preprečiti, da
naše telo proizvaja preveč vroči-
ne s tem, da ga zalagamo s manj
kurjave, namreč hrane. Jeli bo-
mo manj slastnih pa tako hrane, ki
ima visoko kurilno vrednost in ki
povzroča veliko notranjo vročino.
Tako jedi so sladkarije, škrobne
jedi in protejine (mesne jedi,
katere dietetiki nazivajo jedi
visoke "kalorije").

Drugi način, da ostanemo
hladni, je da se snujmo. Niko-
javno ni v stanu prevažati toliko
vročine, ne da bi to pokazala,
kot voda. Seveda treba piti
mnoogo vode, da nadopolnimo za-
logo vode v telesu. Ljudje, ki se
mnoogo ne znojijo, se bodo boljše
počutili v vročini, ako pijejo
vroč čaj ali kavo mesto ledenih
pijčak, kajti vroče pijače pospe-
šujejo znojenje.

Ako izpijete liter vode, izpo-
bili ste se približno 500 kalorij
vročine. (Kalorija je toplotna e-
nوتا in predstavlja količino vro-
čine, ki je potrebna, da se tem-
peratura enega kilograma vode
poviša za en centigrad). Ali ako
ste vsebujejo toliko vode ali
vlagi, kolikor, ki mora držati, se
na morete ohladiti potem izpo-
tenja vročino. To je vzrok, zakaj
vročina zvezana z vlažnostjo je
tako neznosna. Ob takim vreme-
nu treba odganjati vlažne plasti
zraka okoli telesa. Zato rabi-
mo pahljačo, ako ni druge sipe.

Vse te stvari smo navajeni
storiti, ali malokdo ve, kajti jih
storimo.

Tukaj je nekoliko pravil, ka-
ko naj ostanemo hladni v vroči-
ni:

1. Treba jesti zmerno in zlasti
izogibati se jedem, ki imajo vi-
soko kalorije.
2. Imejte na sebi ohlapne in
prozorne oblačila.
3. Namočite telo z mlačno vo-
do in pustite, naj se izhlapi.
4. Pijte mnogo hladne vode.
5. Pijte gorkoga čaja ali kave
in ne lede.
6. Ostanite v senci, ali nosite
klobuke s širokimi kraji ali pa
solinčnik.
7. Izogibajte se alkoholnim
pijčakom.
8. Naj bo zrak okoli vas v ob-
toku, če ne drugače a pomočjo
pahljač.
9. Pred vsem pa ne govorite o
vročini. Misliti na vročino je še
najhujše.

Iz boja do boja

Boj za svobodo vesti je populari-
ziral mlado umetnost tiskar-
stva in knjige

Te dni praznujejo evangelijski
kristjani štiristoletnico
"rojstva" svoje cerkve. Ker
so avgburški dnevi važen mej-
nik v zgodovini verster in ob-
čega človeškega misljenja, po-
svečamo ob tej priliki naslednje
vrste dogodkom pred štiri sto
leti.

Bilo je leta 1530. Trihast let
je že minulo, odkar je Martin
Luther nabil na vrata witten-
berške grajske cerkve svojih 95
tez. Srednji vek je bil že pre-
magan in nova doba je trkala
zmagajoče na vrata. Zato se je
cesar Karol V. odločil, da šli-
če državni zbor, ki naj reši cer-
kovne spore. S spojitvijo špan-
ske in nemške krone mu je pad-
la v naročje država, "v kateri
ni nikdar zašlo solnce", vendar
pa so ogrozili enotnost države
veliki cerkveni spori. Če bi bi-
lo po cesarjevi volji, bi bil že

davno po vzgledu španske in-
kvizicije zatrl nemški protestan-
tizem, toda cesar je bil toliko
previden, da je uvidel daleko-
sežnost nove krščanske vere, ki
je bila nevarnejša papeštvu ka-
kor njemu. Tudi se ni smel za-
meriti Lutheru vdanim državnim
knezom, čijih pomoč je potrebo-
val ob svojih številnih vojnih
pohodih. Zato je sklical držav-
ni zbor in obljubil, da bo vsem
pravičen vladar.

Evangelicane je cesarjev
sklep navdal z upanjem, toda že
po dobrem mesecu se je njih u-
panje spremenilo v nezaupanje.
Cesar se je namreč dal krona-
ti (24. februarja 1530) v Bo-
logni od papeža, ki mu je moral
obljubiti, da bo preganjal "kri-
voverce". Papež mu je zato do-
volil, da je smel dobršen kot po-
ti držati njegovega konja za
uzdo. To je bilo zadnje papeško
kronanje nemškega cesarja. E-
vangelicani so videli v cesarju
ponovno svojega nasprotnika in
so se zato začeli temeljito pri-
pravljati na državni abor.

Zvečer 15. junija je prišel
mladi cesar v spremstvu vdanih
knezo v bogati Avgsburg. 19.
junija je bila slovesna otvoril-
na državne zbornice, ki se je
zbral 25. junija v prostorih ško-
fovskega gradu, da ališ evan-
geljsko veroizpoved, ki je bila
prečitana v latinškem in nem-
škem jeziku. Citanje je trajalo
dve uri in je napravilo globok
vtis na zborovalce.

Znameniti spisa, ki je dobil v
zgodovini ime "Avgburška kon-
fesijska", je bil izročen katoliškim
bogoslovcem v proučevanje.
Sodba teh učnjakov, ki so bili
po večini Lutherovi osebni na-
sprotniki, je bila taka, da jo je
osporil, kakor pravi kronika, ne-
jevoljno zvil in odložil. Tudi
predelava te sodbe ni bila dosti
boljša, vendar je bila prečitana
3. avgusta v istem prostoru ka-
kor evangelijska. Od evangeli-
čanov so zahtevali, da morajo
priznati svoj poraz, kar so se-
veda odklonili, obenem pa iz-
javili, da so pripravljani na po-
ganjanja v raznih vprašanjih.

Pogajanja so bila brezuspešna.
22. septembra se je državni zbor
razšel, ne da bi rešil spora. Voj-
na se je zdela neizogibna, toda
cesar Karol je bil dovolj pame-
ten, da je ni sprožil. Šele čez
polnih sto let je prišlo do velike
ločitve med rimskim duhom in
Lutherovim naukom. Ta ločitev
je zahtevala tri desetletja krvi-
vih bojov v vseh zapadnih dr-
žavah.

Avgburška konferenja ni bil
navaden verski akt, ampak pri-
četak svobodnega človeškega mi-
šljenja, kateremu je pretela ne-
varnost zasužnjevanja v oblasti
rimske dogme. Največja kul-
turna pridobitev tega verskega
boja je bil princip, da vsaka hi-
la in vsaka redovina dobi pod
svojo streho sveto pismo v do-
mačem jeziku. V najtežnejši
vročini zvezi s to pridobitvijo
je bilo stremenje tedanjih
reformatorjev, da dvignejo pre-
prosto ljudsko govorico do ve-
ljave plemenitega jezika. Tako
nam bo razumljivo zgodovinsko
dejstvo, da spadajo v to dobo
rojstva leta književnih jezikov
današnje nemščine kakor tudi
današnje slovenščine. Truber
in njegovi tovarši so nam torej
napisali prve slovenske knjige,
za kulturni napredek slovenskih
dežel vneti vodilni možje iz na-
ših gradov in mest pa so nam
ustanovili v Ljubljani prvo ti-
skarsko podjetje.

Ruska emigrantka nadioga na Kitajskem

Kitajska je preplavljena z bivši-
mi ruskiimi kontra-revolucio-
narji, ki so vsak čas priprav-
ljeni stavkokačiti, valed česar
so skrajno neprijubljeni med
domačim delavstvom

Sangaj, Kitajska. — (F. P.) —
Ruski kontra-revolucionarji, ki
so potem, ko so se jim pone-
rečili vsi poskusi, da bi strmogla-
vili vlado mlade sovjetske re-
publike, ubežali na Kitajsko, so
postali prava nadloga za doma-
če delavce v Sangaju in drugih
kitajskih industrijskih centrih.
Ti ubežniki izpodirajo doma-
če obrtnike in celo kulije, ki so
najslabše plačani delavci na Ki-
tajskem s tem, da so priprav-
ljeni delati za celo manjše pla-
če in njihova vloga je približno
ista, kot je bila vloga kitajskih
težakov v Kaliforniji v zadnjih
desetletjih 19. stoletja.

Ta nadloga, ki ovira napredek
kitajskega delavstva je tako o-
čitna, da je splošno priznana
kot eden najvažnejših proble-
mov sodobne Kitajske, na kate-
rega gleda s skrbjo celo reakci-
onarni režim Čiang Kaišeka.
Jennings Wong, član kitajske
delegacije na lanskem zasedanju
Lige narodov v Ženevi, se v te-
dniku Chinese Nation, ki je ti-
skan v angleščini in kateri je
naklonjen Kaišekovemu režimu,
bridko pritožuje nad belorusko
stavkarsko hadlogo in med dru-
gim piše, da kitajsko organizira-
no delavstvo smatra ruske ube-
žnike za vznemirjajoč in nedobro-
došel element, kajti oni se raz-
likujejo od njih v družabnem,
političnem in ekonomskem o-
viru in razni delodajalci jih se-
lo pogosto upošujejo kot stav-
kolomce. Tujzemski industrijski
akcijski magnati v Sangaju navd-
no vasej, kadar njihovi kitaj-
ski delavci zastavkajo, upošlejo
ruske ubežnike, ki so vedno pri-
pravljene stavkokačiti za vsako
plačo, ki se jim ponudi. Wong
pa končno prizna, da so temu
krive obupne razmere, v katerih
živijo ti begunci, ki so dejanski
prisiljeni prijeti za vsako še ta-
ko težko in slabo plačano delo.

Po Wongovih računih se na-
haja v samem Sangaju okrog
sto tisoč teh bivših carskih o-
ficirjev, plemenitov in drugih
branilev propadlega carskega
režima. Wong pa ni omenil že-
na in hčera teh mož, ki so se
borili proti osvobojevanju rusko-
ga delovnega ljudstva, katere
so padle na stopnjo prostitutelje
in so prisiljene prodajati svoja
telesa za denar; poznali bi tudi
omeniti, da so mnogi bivši ca-
risti danes člani raznih bandi-
skih tolp, na katerih je Kitaj-
ska precej bogata in da jih je
najti tudi v armadah raznih ro-
parskih generalov. Okrog 300
bivših belogardistov se nahaja
v policijski službi zapadnih im-
perialističnih veleni v medna-
rodni koloniji v Sangaju.

Samomor, ker je izgubil dele
Chicago. — George Klein,
star 65 let, se je v petek ustro-
lil, ker je izgubil delo, ki ga je
opravljal kot nočni čuvaj pro-
silih 30 let. Klein je stanoval na
2125 S. Millard ave.

MLADINSKI LIST JE TUDI ZA ODRASLE
ALI STE NAROČENI NANJ?

ZA SPREMEMBO IN ZA-DENAR

DRISON

REFORMED CONVICTS' SING SING
OF CONEY ISLAND.

Pat Crow, ki se je v mlajših letih krščanstva ugrajevanjev otrok bogatstvo in si s tem
"služi krst" ter prišel v tobo, se je končno poboljšal. Na Coney Islandu, N. Y., je organiziral trupo "reformir-
ranih" slovincov, ki v tem knjižničnem predvajanju "show"—slike iz njihovega življenja—tako oglašujejo svoje ro-
bo, ki jako vše, kot je razvidno s slike.

Delavska komisar- ka o brezposelnosti

Pravi, da so uradne številke o
brezposelnosti, ki so bile na-
brane tekom ljudskega štetja
mnogo prenizke, ker bazirajo
na nepravilnih vprašanjih

New York. — (F. P.) — Med-
tem ko se bliža delo zveznih
števecv svojem zaključku, pa
se pojavlja v raznih krogih o-
čitna nezadovoljnost z rezultati
istega, posebno z ozirom na šte-
vilke o brezposelnosti, ki so ve-
liko prenizke in ne odgovarjajo
dejanskemu stanju. Frances
Perkins, ki vrši službo državne-
ga industrijskega komisarja iz-
javlja, da so bila vprašanja, na
katerih bazirajo številke o brez-
poselnosti nepravilna in dvomli-
va. Delavci, ki so na dan štet-
ja slučajno delali ali ki so se
nahajali na "počitnicah", navi-
rim je pozneje sledil odpust, ki-
so vsteti v številu brezposelnih,
ki je valed tega mnogo manjšo
kot je v resnici.

Mias Perkins pravi, da je bil
ta način štetja brezposelnih se-
lo absurd in da bi se teh ljudi
ne smelo izključiti iz števila
brezposelnih, ker so dejanski
brez dela. "Če je bil kak dela-
vec brez dela šest mesecev, a je
slučajno opravljal kako delo te-
daj, ko so ga obiskali zvezni
števeci, potem se ga je smatralo
zaposlenim, dasi bi se to ne bilo
smelo zgoditi." Oboji, slučaj-
no upošleni in brezposelni so bi-
li vpisani kot "upošleni", dasi so
bili faktično brez dela. Mias
Perkins poziva števski biro, naj
prepusti Ameriški statistični
asociaciji analiziranje števk, ki
se tičejo brezposelnosti.

Drjavna poročila o stanju
brezposelnosti v raznih indu-
strijah in poročila raznih posre-
dovalnic za del

SREČANJE

(Za Prosveto napisal Ant. Adamič.)

Zena Emilija je krivice in zanemarjanja potrpežljivo prenašala; v dala se bila že v svojo usodo. Hvaležna za ljubezniv pogled mu je vračala še tako površen poljub z ognjeno iskrenostjo. Zazdela se ji je, da ga to vidno muči, skoro draži. Ljubosumnosti ni poznala. Verovala je, sodeč po sebi, tudi v njegovo poštenost. Ker ni bila vsiljiva in zvedava, ni silila vanj, a srce ji je krvavelo. Vedela je, da je mož bolan in da potrebuje miru ter pokoja. Zdelo se ji je, da ji je za njeno obzirnost hvaležen. Mož pa je svojo družino potlanil prav v ozadje, živel in sanjari je sam zase svoje življenje.

Cerčičeva razglednica je šla svojo pot. Kako si je bil gotov uspeha! Ni se prav nič čutil, pa vendar je s tresočo se roko vzel neko razglednico iz ostale pošte, ki so mu jo bili prinesli. Takoj je spoznal njeno pisavo. In čital je zanj usodne besede: "Morda a videti?" Ni se podpisala. Kri mu je bušnila v glavo. Letal je po sobi semintja, da je prikukal iz sosednje sobe sluga. "Ali se je kaj zgodilo?" je vprašal. Cerčič je niti pogledal ni. Vse del je zopet na mizo in je ogledoval razglednico. — Kakšna, kakšna slika! V mesečini nad jezerom, tik nad suličastim trajem plove vitka vila, ovita v prozorno tančico. Jasno se odražajo snežnobe bujne in kakor dehteče oblike. Smehljajoči se obraz govori, roki se prožita, vabita. Nad glavo svetla lučca. . . . Več! Kaj naj to pomeni?

Ostavljen je pisarnico in je odšel v gozd. Zamisljen in utopljen v ugibanje je zakel daleč s pota, da se je komaj zopet znebil.

Doma mu ni bilo prav za noben pogovor, ni mu bilo niti do branja. Čul je in se premetaval po postelji, da so zapeli petelini. Druga dne je odgovoril Ani: "V nedeljo v Ljubljani ob desetih dopoldne pošto." In v nedeljo zjutraj se je odpravil.

Točno ob desetih se je kretal ob vogalu pošte, petnajst korakov naprej, petnajst nazaj in iskal z očmi. Pozorno je ogledaval gospe in gospodične, nobene ni zgrešil in neštokrat se je že prevaral. Čez pol ure se ga je lotila tesnoba in nemir. Pukal si je brke, toda še je vztrajal. Čez četrto ure pa je ozlovoljen, a obotavljaje se krenil proti Zvezdi. Razočaran, tudi užaljen v samoljubju, je povešaval oči v tla; nikogar ni več pogledal. Prispel je že okoli in okoli in zopet zavil proti pošti. Želji po snidenju ni mogel odločiti. . . . Moram, moram govoriti z njo!" se je zaklinjal. — "Nemara me pa že čaka!" Pazljivo je motril ljudi pred seboj.

Z nasprotnega tlaka, kar preko ceste se mu je tedaj približavala mlada gospa z dekletcem ob roki. Stala je že pred njim, ko jo je šele opazil. — Ana!

"Vprav na vas sem mislil, gospa," je začel z zagriženim glasom. Gospa mu je ravnodušno ponudila roko, ki jo je ves drevn nerodno stisnil. Še odkril se ni. V glavi mu je vršalo.

"Kam greva?" Glas se mu je tresel. Prosede jo je pogledal in krenil na nasprotni tlak. Ni se še oglašila. S stisnjenimi ustnicami, s ponosnimi, položnimi koraki je krenila z dekletko za njim. Gledal jo je, ko je prihajala. — Da, izpremenilo se je. . . . Bolj drobna je, upadla in tudi oči. . . . Ne, oči so še vedno lepe, tako lepe, oči, kakor nekdaj, le da je v njih manj luči. Leglo je nekaj nanje ko meglica; tudi manjše, nekako stisnjene so se mu zdele. In bledica na obrazu. . . .

"Gospod, veste, jaz nimam časa. Kako se počutite?" Malomarno je vprašala, z očmi ga je izbegavala.

Ali je res minilo že deset let? Ali ni čul še včeraj, nocoj ta zvonki, izpreminjajoči se alt? Ne, deset let ni minilo.

"Morava se marsikaj pomeniti," se mu je odzvalo iz grla. "Kako se počutim? Prav dobro. In vi?"

"Prav imenitno!" se je grenko zasmejala. hajala. — Da, izpremenila se je. . . . Bolj drobna. "Zakaj odhajate že domov?" je vprašal. Nič duhovitejšega si ni bil izmislil.

"Moram! Čakajo na kosilo." Šele sedaj je opazil dekletce ob njej in zabolelo ga je.

"Vaša hčerka? In sina imate tudi?"

"Da," je odgovorila vsakdanje. Pomolčala sta. Dekletce je vleklo mater za roko in prosilo: "Domov, domov!"

"Morda se vidiva popoldne, da se o čem pomeniva?"

"O čem naj bi se menila?" je odsekala. "Saj res — o čem!" Nasmehnil se je v zadregi. Res, sam ni vedel, o čem naj bi se menila.

"Sicer pa — šelimi tudi jaz. Če vam je prav, ob dveh popoldne na poti pod Rožnikom." Okrenila se je in je odšla z otrokom.

Ostal je sam na frotoarju. Gledal je nekaj trenutkov za njo, potem se je odkril, si obrazil potno čelo in zavil v nasprotno smer.

"Neokretni!" se je jezil sam nase. Razbiral je misli, premišljeval o izgovorjenih in čutih besedah, se ustavljal o pločniku, vil cigareto in nikogar ni pogledal. Znašel se je v parku. Sedel je v zatijke košatih kostanjev na klopi. Polaskal se ga je neprijeten občutek, zavest aram in kosa. Sklenil je prvi hip, da se odpelje domov. — "Kaj naj ji povem, ako ne vem ničesar! Daj sebi in njej mir!" Ali jo še ljubi in takšno, kakršno je pravkar videl, ali ljubi tisto Ano, ki mu je tako silno oživila v spominu? Ali jo je sploh kdaj ljubil? In če jo je res ljubil, zakaj jo je zapustil? V njem pa je bojevala boljša stran brezuspešnega boja z človekom, ki ga je polagoma, toda vedno jače k sebi sival vrtinec prebujajoče se strasti.

Vstal je s klopi. Begal je kakor izgubljen po mestu.

Hodila sta sprva molče. Cerčič po sredi ceste, Ana ob strani, po pešpoti. Prava beseda kar ni mogla na dan. Ana je molčala in smukala travo ob poti. Zastajal je za spoznanje za njo in jo meril z očmi. Ana se je ustavila in se ozrla v njega; tudi ona ga je premerila od nog do glave z zasmehljivim pogledom. "Pa kam bi šla?" je vprašala zategnjeno. "Po Večni poti," je odgovoril s poudarkom.

"Kako ste še vedno mladi, jaz pa sem se postarala!" Pod trepalnicami ji je zagorelo kakor zavist in gnev.

"O ne!" se je samodopadljivo nasmehnil. "Vi ste še vedno mladi in teple. Če želite, pojedva na Rožnik ali pa nazaj."

Nadaljevala sta pot. Ana se je vidno premagovala; zasukala je pogovor na vsakdanjosti, na aprovizaciji in na obilico vojaštva v mestu. Vprašala ga je, zakaj ni v vojski. Cerčič je dejal:

"Kaj bi tam z menoj? Sem bolj potreben v zaledju ko v vojski."

(Dolje prihodnjik.)

Bolje bo, če ve in molči, si je mislil, kakor pa, da ugiha in pri tem pokliče na pomoč še druge. Nanj se itak lahko zanesem.

"Nič ne skrbi," je dejal Grčar in ga trepljal po ramenu. "Bova že skupaj napravila, ti itak ne bi znal. To moraš tako in tako."

In mu je pričel razkladati vse, kar je v dolgotrajnih izkušnjah pridobil. Zmenila sta se, da šetisti popoldne skupaj napišeta in potem naj bo, kar hoče. Rečeno, storjeno.

Pa sta res napisala, da je bilo veselje. Kako ponoči ne more zaradi nje spati in gleda v luno, kako se boji, da bo od same ljubezni pri maturi padel in da se naj ga že zavoljo tega usmili. In še sta napisala, o pomladi, o zelenju, o prebudenem arcu, o Amorjevih puščicah in še marsikaj.

Od tedaj je Hladnik vsak dan po tretji uri tekel po stopnicah, katerih je bilo takrat zanj menda samo šest, se ustavljal pred črno desko v veži in prebiral imena tistih srečnikov, ki se jih je ta dan poštar usmili in jim prinesel denarno pismo od doma, pozdrav s planin ali pa kaj drugega. . . .

Pa ni bilo nič. Niti prvi, niti drugi, niti peti dan ni bilo nič.

"Pa pa v soboto na plesnem vendur kaj," se je teležil Hladnik, zaleten odšel nazaj v razred in gledal skozi okno na vrt, na goj drevje in na sosednjo hišo, kjer je mlad krovec polagal na streho novo opako, se zdaj pa zdaj ozrl, nejevoljno smajal z glavo in preklinjal počasno delo.

V soboto pa je vendar bilo. Pa ne na venduru, ampak v pisnu. Toda bilo bi skoraj bolje, če ne bi bilo nič. Vsaj Hladnik je tako mislil, ko je zganil prečitano pismo in ga jezo vtičnil nazaj v kuverto. Tisti trenutek je bil za res jezen, na Lenko, nase, na šolo, na vse. Sam prav za prav ni vedel, na koga je najbolj jezen. Pa ne samo tisti trenutek, cel dan je bil jezen in na vendur tud ni šel. Enkrat, dvakrat, desetkrat je prečital pismo od začetka do konca in ga nazadnje znal na pamet.

"Premišla sem še. . . . Mnogo jih je že bilo takih, kakor si ti. Stari. . . . Sola in sploh, pozabili. . . . Skratka, vse je bilo v pisnu, kar mlada dekleta uporabijo, da potolažijo svoje narečne vitezove in oboževalce, katerim bi bilo res malo grdo reči kar na kratko: na primer:

"Tako in tako je, nič ne bo!"

Taka stvar preveč deluje na zaljubljenega moškega in bi potem res utegnili čitati v listih, da se je ta in ta ustrlel zaradi narečne ljubezni in da bo pogreb tega in tega dne, tam in tam.

Hladnik torej tisto soboto ni šel na vendur, ampak se je takoj po kosilu napotil v tivolski gozd, sedel tam ob poti na klopi in se zatopil v težke misli.

Vreme je bilo lepo in videti je bilo, da prihaja pomlad z velikimi koraki in deželo. V Tivoliju je bilo tudi že precej živo in parčki so si hodili tja šepetati besede, ki kje na ulici ne svenijo tako vroče in prijetno ali pa aploh ne svenijo, ker prav za prav ne gre, da bi človek vprito blata in topega se spaga v puisti in sivi smetki. Ljubljani izgovarjal tako zavilene besede.

Mimo Hladnika so hodili parčki, pa se ni dosti smelil zanje, samo za enim je pogledal. Grčar in Lenka sta namreč tudi šla mimo, se držala pod roko in ga nista opazila; zakaj ne, tega res ne vem.

Tedaj je Hladnik imel dovolj, vsaj jaz sodim, da je imel. Med odmoru ga, nje več ne vidim stati pred razredom in strmeti na stopnicah, po katerem zgornje ga nadstropja prihajajo dekleta v enoličnih, črnih predpasnikih.

NIMOGREDE. . .

Če lahko govorimo o "poštenih tatovih", potem vsekakor lahko govorimo o poštenih tatovih v Ljubljani. Te so namreč po večini majhni tatiki, ki prav za prav ne napravijo nikomur nič hudega. So to tatiki, ki neke vzamejo kaj, kar rabijo, najno rabijo in da bi lahko več ukradli, vzamejo le za potrebo. Na pr. breme te dni v časopisu, ki vestno beleži vsako tatvino šivanke ali kolesa, da je bilo te dni prodajalka na trgu Kati Knava vrto v saboj, kjer hrani čevlje, ki jih prodaja, in da je bilo iz celega zaboja čevljev ukraden samo en

BUTLEGARSKA IZNAJDLJIVOST

Zvezni uradniki so se dan odkrili v New Yorku tajno radiopostajo, katere so zgradili in operirali organizirani butlegarji. Služila jim je v informacijske svrhe. Na postaji so prohibicijci odkrili tudi zalogo strelnega orožja.

šče, te pa vabijo reklamni vložki v kavarnskih časopisih: "Na jugoslovenski rivijeri se preporočajo sledeči pensioni. . . ."

I. t. d. Povsem pravilno je nekdo zapisal: " . . . če imaš na arcu nekaj stvari, ki bi jih rad objavil ljudem, glej, da jih ne boš objavjal v kakem rokovanjskem temveč v kakem živem, resničnem jeziku — rečimo kar naravnost — v slovenskem jeziku."

NA PRODAJ JE

hiša z 12 sobami (rooming house), vodna gorkota, poslopje je vse v dobrem stanju. Proda se poceni, ker mislim odpotovati v staro domovino. Oglasite se osebno ali pismeno na naslov: Jos. Ramshak, 460 Hanover st., Milwaukee, Wis. — (Adv.)

Na prodaj je

grocerijska prodajalna v veliki slovenski naselbini. Lepa prilika za Slovence ali Hrvate. Vzrok prodaje, ker mislim zapustiti naselbino. Več podrobnosti se izve pri lastniku, ako pridete osebno ali pa pišite na naslov: J. Z., 426 S. 4th Street, Milwaukee, Wis. — (Adv.)

IŠČEM ŽENSKO

Vdovec star 54 let, imam precej prihrankov in stalno delo. Imam tudi štiri otroke v starosti od 18 mesecev do 6 let. Želim dobiti žensko v starosti 40 do 50 let in brez otrok, v svrhu, da bi skrbela za otroke; za plačo se dogovorimo. Sprejme se pa tudi, ako se sporazumemo, za ženske. Pišite na naslov: OSKRBNICA, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. — (Adv.)

Odhod parnikov

Rojakom, ki so v bližnji bodočnosti namenjeni v stari kraj, se mudijo sledeči parniki:

5. " — Berengaria na Cherbourg.
8. " — Majestic na Cherbourg.
14. " — Hamburg na Hamburg.
14. " — Europa na Bremen.
16. " — Paris na Havre.
16. " — Saturnia na Trst.
20. " — Leviathan na Cherbourg.
21. " — Bremen na Bremen.
22. " — Olympic na Cherbourg.
27. " — Ile de France na Havre.
28. " — New York na Hamburg.
29. " — Berengaria na Cherbourg.
29. " — Majestic na Cherbourg.
30. " — Europa na Bremen.
1. sept. — Paris na Havre.
2. " — Valerian na Trst.
3. " — Leviathan na Cherbourg.
3. " — Mauretania na Cherbourg.
6. " — Leviathan na Cherbourg.
6. " — Bremen na Bremen.
10. " — Aquitania na Cherbourg.
11. " — Hamburg na Hamburg.
12. " — Ile de France na Havre (Skupno potovanje).
12. " — Olympic na Cherbourg.
17. " — Europa na Bremen.
17. " — Berengaria na Cherbourg.
19. " — Majestic na Cherbourg.
19. " — Paris na Havre.
20. " — Cleveland na Hamburg.
20. " — Saturnia na Trst.
24. " — Bremen na Bremen.
4. okt. — Ile de France na Havre.
4. " — Europa na Bremen.
8. " — Valerian na Trst.

Za cene kart in druga pojasnila se obrnite na spodnji naslov.

Potniki, ki niso posebej "pri de narju", naj nam pišejo po spis: "Kako se najceneje potuje v stari kraj!" Vse pošiljke naslovite:

LEO ZAKRAJSEK
Midtown Bank of New York
630—9th Ave., New York, N. Y.

Ali ste naročeni na dnevnik "Prosveto"? Podpirajte svoj list!

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA

V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabil za veselice in sboče, vizitnice, častilke, knjige, kalendarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. Cene umerne, unijsko delo prve vrste.

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY

3071-59 So. Lawndale Avenue

CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTMENA POJASNILA

Boris Zihert: Študentovska zgodba

Osmošolec Andrej Hladnik je bil zaljubljen. Pa ne da bi bil kar tako, za dvajset štiri ure, ampak se je zaljubil zares, končnoveljavno in nepreklicno.

Lenka iz sedme je med drugimi tudi njemu zmešala glavo. Nič ne rečem, Lenka je zelo dekle in se je vredno zaljubiti, toda tako, kakor se je Hladnik, nak, tako pa ne.

Spočetka ni bilo nič, potem pa je opazil, da v arcu nekaj ni v redu in da mu oči kar same obvisijo na njej, kadar gre mimo. Kmalu mu je v takih trenutkih pričelo postajati vroče, lahko rečem, da ga je obil pot in so se mu orosila celo stekla na očalih. Student, ki je bil že zaljubljen, prav dobro ve, zakaj te domači včas v skrbih vprašajo, če nisi mogoče bolan in ugotovijo, da si bled in da bi bilo nemara dobro poslati po zdravnika.

Hladnik ni bil eden izmed tistih korajžnih fantov, ki se kar tako, meni nič, tebi nič, spustijo v pogovor s svojim idealom in se zmenijo z njim za prvi rendez-vous. Čakal je, se potili; v trenutkih srečnih bolečin, kakor bi rekel pesnik, — prozaič bi dejal "med pusto latinščino" — pa je s tresočo roko risal na platnice starega Tacita začetnico njene imena, včas pripisal še priimek in vse skupaj okrasil z naj-

različnejšimi okraski, spiralami in meandri, kakor v srednjem veku Wulfila svoj "Codex argenteus".

Tako so minevali tedni in prišla je zima, s njo pa maturantski ples. To je bila za našega zaljubljenega Hladnika težka priizkušnja in hkratu končna odločitev.

Seznanil se je z njo in marsikdo si bo mislil, da je bil s tem led že prebit. Pa ni bilo tako. Je res, srečen je bil, kadar je lahko plesal z njo in sta v odmorih hodila po dvorani, toda to prav za prav ni nič. Kaj pomagajo reči, ki so dostopne vsakemu, samo če pride v soboto zvečer v kazinsko dvorano, ko pa glavno nikakor noče na jezik.

"Pusto je zdaj pozimi, kaj ne?"

"M-da, precej pusto je, toda poleti bo bolje."

"Poleti se hodim kopat na Sorro, v Rateče. Tam je jako prijetno."

"Tam pa še nisem bil, ampak bom drugo leto prav gotovo prišel."

In a tem se je pogovor končal. Prišla je ločitev v osebi nekakega realca, ki se je Lenki tako globoko priklonil, da je Hladnik zakrtal s zobmi.

Tisto uro je bila matematika, ko je Hladnik napravil svoj trdni sklep in postavil prva temelje njegovemu ureditvenju s tem, da je iztrgal iz matematičnega zvezka list in napisal nanj par besedi, ki so mu tisti hip privrele iz arca.

Profesor je s skročenim kazalcem trkal po tabli in spraševal Petrača iz prve klopi, kako bo pri maturi nalogo nastavljal, ko se oklepaje ne zna prav postaviti, ter mu priporočal, naj se iz matematike in mature nikar preveč ne norčuje, ker bo sicer jo.

Hladnik je zdaj pa zdaj pogledal izza prednikovnega širokega hrbita in se delal, kakor da ga stvar silno zanima in bo on vse oklepaje prav gotovo pravilno postavil.

Grčar, s katerim sta sedela skupaj v klopi, je od strani pogledoval nanj in opazoval njegovo početje.

"Stvar mora biti zanimiva," si je mislil, ko je Hladnik spet položil roko na pisanje in gledal okoli sebe.

"Kaj pa imaš?" ga je glasno vprašal in se pritiskal tesno k njemu. "Kar povej, kaj boš skrival. Saj itak vem. Šram te je lahko, da meni, staremu prijatelju, ne zaupaš. Jaz se na take stvari dobro razumem in ti mogoče lahko kaj pomagam."

Hladnik se je nekaj časa obotavljal, potem pa je izlil v vznemirjenih besedah pred tovariša vsa svoja čustva.